

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาการดำเนินการตามธรรมนูญโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนที่ผ่านการอบรม การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน รายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 77 คน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนหรือผู้สอนที่เป็นหัวหน้างานแผนงาน จำนวน 77 คน ครู – อาจารย์ จำนวน 1,084 คน และกรรมการโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่เป็นโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนเป็นประธานกลุ่มโรงเรียนและผ่านการอบรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน สังกัดสำนัก งานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 693 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้ ทั้งหมด 313 คน จำแนกได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ช่วยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้สอนที่เป็นหัวหน้างาน แผนงานศึกษาจากประชากรทั้งหมด คือกลุ่มละ 77 คน

2.2 ครู - อาจารย์ สุ่มแบบง่ายโดยใช้สัดส่วนประชากร 1,000 คน

ตอกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 10 (รัตนฯ ศิรินาม 2538 : 96) กำหนดให้ ทุกโรงเรียนมีกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 1 คนและถ้ามีพื้นที่ไม่เกิน .5 ปีคงเป็น 1 เป็นกลุ่มตัวอย่าง 123 คน

2.3 ส่วนกรรมการโรงเรียนสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนคือ สุ่มจาก จำนวน 50 % ได้ 6 อำเภอ แล้วสุ่มจากโรงเรียนใน 6 อำเภอ 50 % ได้ 18 โรงเรียน

โรงเรียนละ 2 คน ได้แก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน

ตารางที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามสถานภาพและขนาด โรงเรียน

ขนาด โรง เรียน	ผู้บริหาร		หัวหน้าฯ		ครู-อาจารย์		กรรมการโรงเรียน		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง
	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม	
	ชากร	ตัวอย่าง	ชากร	ตัวอย่าง	ชากร	ตัวอย่าง	ชากร	ตัวอย่าง	
ใหญ่	17	17	17	17	477	50	153	8	92
กลาง	38	38	38	38	475	51	342	16	143
เล็ก	22	22	22	22	132	22	198	12	78
รวม	77	77	77	77	1,084	123	693	36	313

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาในการดำเนินการตามธรรมนูญ โรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะวิธีสร้างดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย

1.3 กำหนดขอบข่ายของคำถามที่จะสร้างตามสาระความสำคัญ

ในกรอบแนวคิดของการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ 1. สร้างความเข้าใจให้ตรงกันชัดเจนแก่ผู้ร่วมงาน บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง 2. นำธรรมนูญ โรงเรียนมาจัดทำแผนปฏิบัติการและนำเสนอ การปฏิบัติ คือ 2.1 การวางแผน 2.2 การปฏิบัติตามแผน 2.3 การตรวจสอบ 2.4 การปรับปรุง แก้ไข 3. การกำกับ ดูแล ติดตามประเมินผล และรายงานผลให้เป็นระบบ

1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจำนวน 46 ข้อ และแบบสัมภาษณ์

แบบไม่มีโครงสร้างเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามข้อ และแบบสัมภาษณ์

แบบไม่มีโครงสร้างที่ประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณา

1.6 นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างผ่านการตรวจพิจารณาของประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย

1. พศ. ไฟชาล เอกะกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม

2. นางปีร์ยมจิต เมธาวสิน ศึกษานิเทศก์ 9 สำนักงานการประณมศึกษา
จังหวัดมหาสารคาม

3. นายวัลลภ วรรณปะ多万 หัวหน้าการประณมศึกษาฯ เกอ
เมืองมหาสารคาม

1.7 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามจำนวน 46 ข้อ และแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วนำเสนอต่อ ประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกรอบ

1.8 พิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง จำนวน 290 ชุด และแบบสัมภาษณ์ 45 ชุด เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มี 2 ชนิด ดังนี้

2. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มี 2 ชนิด ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY คำชี้แจง

โปรดให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่าน โดยทำเครื่องหมาย / ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. ปัจจุบันท่านปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนในตำแหน่ง

ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้ช่วยผู้บริหาร หรือผู้สอนที่เป็นหัวหน้างาน แผนงาน

ครู - อาจารย์

2. ขนาดของโรงเรียน

- โรงเรียนขนาดใหญ่ . (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)
- โรงเรียนขนาดกลาง . (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน)
- โรงเรียนขนาดเล็ก . (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 120 คน)

ตอนที่ 2 มี 2 ส่วน กือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิโคร์ท (Likert) โดยผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียน 3 ขั้นตอน 1. สร้างความเข้าใจให้ตรงกันชัดเจนแก่ผู้ร่วมงาน บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง 2. นำธรรมนูญโรงเรียน มาจัดทำแผนปฏิบัติการและนำสู่การปฏิบัติ กือ 2.1 การวางแผน 2.2 การปฏิบัติตามแผน 2.3 การตรวจสอบ 2.4 การปรับปรุงแก้ไข และ 3. การกำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลให้เป็นระบบ

ตัวอย่าง ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1

คำชี้แจง

ส่วนที่ 1 เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียนของท่าน โปรดอ่านแต่ละข้อ แล้วกรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือที่ตรงความคิดเห็นของท่าน
 หากที่สุด หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานตามธรรมนูญโรงเรียนมากที่สุด ค่าคะแนน 5
 หาก หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานตามธรรมนูญโรงเรียนมาก ค่าคะแนน 4
 ปานกลาง หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานตามธรรมนูญโรงเรียน ปานกลาง ค่าคะแนน 3
 น้อย หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานตามธรรมนูญโรงเรียน น้อย ค่าคะแนน 2
 น้อยที่สุด หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานตามธรรมนูญโรงเรียน น้อยที่สุด ค่าคะแนน 1

ตัวอย่าง ส่วนที่ 1

ข้อ	การดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด 5	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด 1
0	<p><u>สร้างความเข้าใจให้ตรงกันและชัดเจนแก่คณาจารย์</u> <u>ในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง</u></p> <p>โรงเรียนดำเนินการประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของธรรมนูญโรงเรียน</p>/.....
00	<p>โรงเรียนดำเนินการประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน</p>/.....

คำอธิบาย

จากตัวอย่าง ส่วนที่ 1

ข้อ 0 ท่านทำเครื่องหมาย / ในช่องหมายเลข 4 แสดงว่าท่านเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของธรรมนูญโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ข้อ 00 ท่านทำเครื่องหมาย / ในช่องหมายเลข 5 แสดงว่าท่านเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา
 การดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียนผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด เพื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียน 3 ขั้นตอน ที่แทรกอยู่ท้ายแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียน ในแต่ละขั้นตอน

ตัวอย่าง ตอนที่ 2 ส่วนที่ 2

ปัญหาการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันและชัดเจนแก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง	แนวทางแก้ปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้
.....

2.2 แบบสัมภาษณ์ ซึ่งใช้สัมภาษณ์ กรรมการโรงเรียนในส่วนที่ไม่ใช่ ข้าราชการครูในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

2.2.1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ตัวอย่าง ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์
 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
 ตำแหน่งในกรรมการโรงเรียน.....
 สถานที่ที่ให้สัมภาษณ์.....
 ชื่อผู้สัมภาษณ์.....
 วัน เดือนปี สัมภาษณ์.....เวลา.....น.

2.2.2 รายการสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาในการดำเนินงานตามธรรมนูญโรงเรียน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1. สร้างความเข้าใจให้ตรงกันชัดเจนแก่ผู้ร่วมงาน บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 นำธรรมนูญโรงเรียนมาจัดทำแผนปฏิบัติการและนำสู่การปฏิบัติ คือ^{2.1 การวางแผน 2.2 ปฏิบัติตามแผน 2.3 ตรวจสอบ 2.4 ปรับปรุงแก้ไข และขั้นตอนที่ 3 การกำกับดูแล ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลให้เป็นระบบ}

ตัวอย่างรายการสัมภาษณ์

รายการสัมภาษณ์

1. สร้างความเข้าใจให้ตรงกันและชัดเจนแก่นักศึกษาในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง

1.1 โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจตรงกันและชัดเจนในการดำเนินงานตามธารมธรรมนูญโรงเรียนอย่างไร.....

.....

1.2 โรงเรียนได้แต่งตั้งบุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับการพัฒนาแล้วให้รับผิดชอบงานในการดำเนินงานตามธารมธรรมนูญโรงเรียนอย่างไร.....

.....

1.3 การสร้างความเข้าใจให้ตรงกันและชัดเจนแก่นักศึกษาในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามธารมธรรมนูญโรงเรียนมีปัญหาอะไรบ้าง.....

.....

1.4 โรงเรียนมีแนวทางแก้ปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้ในปัญหาการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันและชัดเจนแก่นักศึกษาในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามธารมธรรมนูญโรงเรียนอย่างไรบ้าง.....

.....

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือรับรองจากบันทึกวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการการประณีตศึกษาจังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังหัวหน้าการประณีตศึกษาอำเภอทุกอำเภอ และหัวหน้าการประณีตศึกษาอำเภอทุกอำเภอขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหาร โรงเรียนประณีตศึกษาสังกัดสำนักงานการประณีตศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย และสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล ของหัวหน้าการประณีตศึกษาอำเภอพร้อมแบบสอบถามแบบของเปล่า จ่าหน้าช่อง ที่อยู่ผู้วิจัย บรรจุใส่ซองปิดผึ้งส่งไปยังโรงเรียนประณีตศึกษา สังกัดสำนักงานการประณีตศึกษาจังหวัดมหาสารคามทั้ง 77 โรงเรียน ในระหว่างวันที่ 27-31 เดือนสิงหาคม 2543 ด้วยตนเอง โดยส่งให้ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานแผนงาน ครู – อาจารย์ ตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน ตามวัน เวลาที่นัดหมาย หรือขอความอนุเคราะห์ให้ส่งกลับมาบังคับงานการประณีตศึกษาอำเภอ ผู้วิจัยได้รับที่สำนักงานการประณีตศึกษาอำเภอ หากได้รับแบบสอบถามไม่ครบจำนวน จนถึงวันที่ 15 กันยายน 2543 ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดตามการตอบแบบสอบถามและวันที่ 25 กันยายน 2543 ผู้วิจัยตามเก็บแบบสอบถามจากโรงเรียนที่เหลือด้วยตนเองอีกรอบทุกโรงเรียน
4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์โดยการให้ผู้สัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์แทนผู้วิจัย ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชุมชนวิจัยการศึกษาจังหวัดมหาสารคามสำนักงานการประณีตศึกษาจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6 คน มีการประชุมผู้สัมภาษณ์ในวันที่ 31 สิงหาคม 2543 ทำความเข้าใจในการสัมภาษณ์ ให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง แล้วไปสัมภาษณ์และส่งแบบสอบถามคืนพร้อมกับแบบสอบถาม
5. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอบคุณไปยังโรงเรียนที่อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและสำนักงานการประณีตศึกษาอำเภอที่ร่วมแบบสอบถามที่สมบูรณ์ส่งคืนให้ผู้วิจัย ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวน 277 ฉบับ พบร่วม สมบูรณ์ทั้ง 277 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานตามชั้นตอนดังนี้ สำหรับส่วนที่ต้องตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วคำนึงการให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

คำตอบ	คะแนนที่ได้รับ
มีระดับปฏิบัติมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น 5
มีระดับปฏิบัติมาก	ให้คะแนนเป็น 4
มีระดับปฏิบัติปานกลาง	ให้คะแนนเป็น 3
มีระดับปฏิบัติน้อย	ให้คะแนนเป็น 2
มีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น 1

นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม

SPSS 7.5 FOR WINDOWS เพื่อวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานตามชั้นตอนด้วย ภาพรวม รายชั้นตอน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน หัวหน้างานแผนงาน และครู – อาจารย์ เพื่อหาระดับการดำเนินงานตามชั้นตอนด้วย ในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ นำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชน ศรีสะอาด 2535 : 100)

ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานตามชั้นตอนด้วย โรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคามนั้น ดำเนินการจำแนกประเด็นตามความคิดเห็นในแต่ละชั้นตอนแล้ววิเคราะห์ค่าความถี่ของแต่ละประเด็นปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ใน

แต่ละประเด็นปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาที่ตอบในแบบสอบถามปลายเปิด แล้วนำเสนอเป็นความเรียงตามลำดับค่าร้อยละ

3. การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความคลาดเคลื่อนของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (อุทุมพร จารุมาnan 2531 : 6) ดำเนินการจำแนกประเด็นตามความคิดเห็นในแต่ละข้อตอนแล้ววิเคราะห์เพื่อประเมินการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา การดำเนินงานที่ตอบในแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนอเป็นความเรียงในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) (บุญชุม ศรีสะอาด 2535 : 75-77)



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY